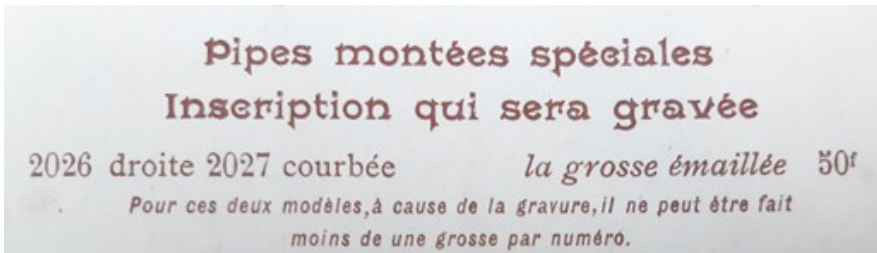

Pijpen van Gambier met graving op aanvraag

Arthur van Esveld (*collection@ziggo.nl*)

In de Gambier catalogus van 1908 worden twee pijpen getoond die aan de voorzijde van de ketel een medaillon met tekst in reliëf hebben. Het gaat om model 2026 met een rechte steel en model 2027 met een oplopende steel. In beide gevallen gaat het om pijpen met een billiard model ketel zonder hiel en een korte steel. Aan het einde van de steel zit een vernikkeld busje waarin een caoutchouc steel geklemd werd.

Afb. 1. Detail uit de catalogus van 1908. Collectie auteur.

Op de voorzijde van de ketel bevindt zich een groot, ovaal medaillon met een lauwerkrans eromheen. Op de steel van deze pijpen staat in reliëf Gambier a Paris en het modelnummer. Het bijzondere van deze twee pijpen is dat het medaillon een decoratie op bestelling kreeg. In de mal kon aan de voorzijde

Afb. 2. Tête courbée met de tekst '148e Infanterie Givet'. Modelnr. 2027. Foto en collectie auteur.

Afb. 3. Tête droite met de tekst 'Souvenir de Givet'. Modelnr. 2026. Foto en collectie auteur.

Afb. 4. Tête droite met opschrift 'Rowing Club Strasbourg 1879'. Model-nr. 2026. Foto en collectie auteur.

het gegraveerde medaillon geplaatst worden. Pijpen gedecoreerd met email konden al langer met naam of tekst besteld worden. Er zijn vele voorbeelden bekend van pijpen met in email de naam van een café of een reclame voor drank, maar ook pijpen met de naam van de eigenaar die op bestelling gemaakt werden. Bij de pijpen met een medaillon waren de productiekosten uiteraard aanmerkelijk hoger, omdat het losse onderdeel van de pijpenvorm met het medaillon gegraveerd moest worden met de aangevraagde tekst of afbeelding.

Deze pijpen zullen niet voor individuele personen gemaakt zijn omdat er door de hogere productiekosten een minimale bestelling van gold van 1 gros voor een prijs van 50 Francs (zie afbeelding 1, uit catalogus 1908). Dat was een hoge prijs. Ter vergelijking zien we in dezelfde catalogus van 1908 steelpijpen, waaronder geëmailleerde 'fantaisies' die verkocht werden voor 15 Francs per gros. Of er veel gebruik is gemaakt van de mogelijkheid om deze pijpen op verzoek te laten graveren valt te betwijfelen. Er zijn op dit moment slechts vier verschillende medaillons bekend die in dit artikel worden toegelicht. Eind 19e en begin 20e eeuw was het 148e infanterie regiment in Givet gelegerd. In 1914 vocht dit regiment tegen de Duitsers. In het stadje herinneren nog diverse monumenten of gedenkstenen aan dit regiment. (afb. 1) Een meer algemene pijp heeft als opschrift 'Souvenir de Givet' (afb. 3), een pijp gemaakt als souvenirartikel voor de stad Givet.

Afb. 5. Tête courbée met opschrift 'Maison Gambier 1910'. Modelnr. 2027. Foto en collectie auteur.

Een pijp met het opschrift 'Rowing Club Strasbourg 1879' is voorzien van het logo van deze roeiclub uit Strasbourg die opgericht werd in 1879 en nu nog steeds bestaat. Mogelijk is deze pijp besteld voor de leden toen de roeiclub in 1909 het 30-jarig jubileum vierde. De laatste pijp, met het opschrift 'Maison Gambier 1910' (afb. 5) is gemaakt als reclamepijp voor Gambier. Het verschil met de voorgaande pijpen is dat er geen speciale gravering, in het losse deel van de mal die het medaillon vormt, is gemaakt. Er is een vlak medaillon gemaakt waarin de tekst, nadat de pijp uit de vorm kwam, met een los stempel is ingedrukt. Dit in tegenstelling tot de overige pijpen waarop de tekst in reliëf via de persvorm is aangebracht.

Beide modellen zijn bekend in witte en rode klei. Zoals gezegd kennen we van dit model, dat na 1905 geïntroduceerd is, slechts vier verschillende medaillons waarvan er eentje als reclame voor de firma Gambier zelf diende. De afnameplicht van minimaal 1 gros tegen een relatief hoge prijs zal er voor gezorgd hebben dat dit concept geen groot succes werd.

Bronnen

- Pipes Gambier, assortiment complet; pipes pour bureaux de tabacs. Gambier, Givet, 1908.
- Diverse collecties in Frankrijk